

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. S. Prudentii reliquiæ Divionem transferuntur sub finem sæculi IX:
sequenti vero Besuam reducuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A audierat viaticum esse Christianorum, de vino aliquantulum in quodam fecit reservari vasculo, et filiae suae in fide commendans, ut, si quando ei ultimum tempus instaret, de ipso vino, quia sacrificium non habebat, ei in os distillaretur... Illud itaque vinum tribus fere annis apud eam conservatum est. *Mabillonius in Praefatione Actorum Benedictinorum, saeculi tertii parti 1 praemissa, num. 75 ex Actis S. Odiliae, quae saeculo octavo fuit, haec transcribit*: Cum calicem (*Odilia*) in quo Dominicum Corpus et Sanguis habebatur, sibi adferri precepisset, propriis manibus eum accipiendo, sancta Communionem participata, omnibus cermentibus animam reddidit. *Plura in hanc rem vide apud Mabillonium modo citatum.*

q *Dominicas Septuagesimae et Quadragesimae intellige.*

r *Die 18 Maii anni 886 vel 897. Vide num. 32 Comment praevii.*

s *Pouilly vicus ad Vingennam fluvium non procul Besua.*

t *Verosimiliter is est S. Florentius martyr, quem Castellanus in Martyrologio Universali ad 27 Octobris Tricastri in Burgundia annuntiat, passumque ait sub annum 304.*

B *u* *Hunc Ughellus Italiae sacrae auctae tom. IV col. 525 Brixiansem in Lombardia episcopum facit: sed refellitur ab Henschenio tom. II Februarii in Commentario praevio ad Vitam SS. Faustini et Jovite; ubi haec ex Adone Ms. Telonensis ecclesiae de S. Antigio recitat: Lingonis, civitate Galliae in territorio Magnomontensi, transitus S. Antigii confessoris et episcopi: qui primo ibidem sepultus, postea vero inde translatus et in Caiciaco villa in ecclesiam S. Mariae et S. Martini a domno Haymone venerabili sacerdote honorifice reconditus est. Deinde post non plurimos annos ob metum Normannorum, qui tunc maximam partem Franciae ac Burgundiae vastaverunt, ab ipso sancto sacerdote perlati, et in Italiam adducti, atque in civitate Brixia in monasterio sanctorum Martyrum Faustini et Jovite, quod ipse jam dictus venerabilis abba postea per annos octo, menses quatuor, dies viginti tres honorifice rexit, venerabiliter collocatus quiescit. Colitur S. Antigius seu Antigius confessor 14 Novembris. Alter S. Antidius a Castellano annuntiat die 16 Junii, Rufiaci in comitatu Burgundiae episcopus Vesontionensis; de quo apud nos actum tom. V Junii ad diem 25 ejusdem mensis: sed cum hic martyr fuerit, de hoc anonymus intelligi nequit.*

C

CAPUT III.

S. Prudentii reliquiae Divionem transferuntur sub finem saeculi IX: sequenti vero Besuam reducuntur.

Normannorum metu sub finem saec. IX

Anno vero ab Incarnatione Domini octingentesimo octogesimo septimo, ultimo Karolo, puero, filio Ludovici imperatoris regnante in Francia: Odone autem, filio Roberti Andegavorum comitis, tutore regni *a*, Norman-

Normannorum gens effera, immensis exercituum collectis copiis, Franciam ingrediuntur. Jam enim prius Parisiacam urbem, post septem annorum obsidionem captam et vastatam *b*, Rothomagum, Ebroas, Bajocas et caeteras Neustriae civitates atrociter depopulati fuerant. Tunc vero Belvacum, Carnotum, Meldis, Milidunum solo tenus evertentes, totas longe lateque, nullo penitus obsistente, pervagantur Gallias, rapinis, incendiis ferroque cuncta pessumdantes. Jam itaque Neustriam, jam Franciam *c* hostica manus exhauserat, sed nihil omnino actum credidit, nisi etiam Burgundia suae crudelitatis feroces experiretur gladios. Quam nequitiae spiritu ingressi omnia more solito caedibus, rapinis, combustionibus ad internecionem usque debacchantes tradiderunt, denique tandem ad locum pervenerunt furentes, quem antiquitas Besuum nuncupari voluit, a fonte scilicet ejusdem nominis, illic in magnam sese resolvente aquarum affluentiam; adeo ut mox in fluvium largissimum praeter alterius amixtionem mire colligatur; tanta siquidem hostium ipsorum multitudo fuisse perhibetur, ut praefatum fluvium quatrinduo ibidem castra metantes penitus desiccaverint. Destructo ergo ejusdem loci caenobio *d*, quod ab antiquo beatis Apostolis Petro et Paulo dedicatum fuerat *e*, monachis quaque septem peremptis *f*, et aliis effugatis, aliorum ad similia perpetranda funestas obvertunt acies; quippe ad Divionense castrum eos aspirare, quamvis proximum sit, nec loci munitissimi firmitas, nec ducis formidanda famosissimi bellicositas nullatenus permisit.

39 Haec autem ideo dixerim, quia tunc *g* sanctissimi corpus Prudentii, Divioni propter metum eorum translatum, longis temporum illic permansit anfractibus: sub ea equidem tempestate lugebant alii tot et tanta mala, quibus fas erat, ut antea experti; alii metuebant, antequam experirentur, suspecti, altoque apud se rimabantur in pectore, quo pacto, si sua nequiritia deflendere vel oculere, saltem Sanctorum pignora sibi posterisque profutura ad loca tutissima et barbaris inaccessibilia transferrentur, ne penitus exterminio traderentur, si truculentissimae gentis manibus obvenirent. Proinde multa Sanctorum corpora Divioni sunt invecta, utpote quod munitissimum et inexpugnabile praeter caeteris videretur, et egregii ducis Burgundiae, Richardi nomine, ibidem commanentis metuenda longe lateque celebraretur potentia: tunc etiam beatissimi corpus Prudentii eo illatum est, quod postmodum sex lustris *h* ibi permansit, multis coruscans virtutibus, usque ad tempora videlicet bonae memoriae Guarnerii, qui quartus a sacro Geylone pontificalem gessit infulam *i*, ad quem accedentes monachi Besuenses, vel qui Normannica quondam effugerant arma et reversi fuerant, vel qui eundem locum desertum restruxerant, communiter efflagitabant, quatenus B. Martyrem loco suo restitueret, cui eum sacer praesul Geylo quondam dederat, quorum lacrymosis precibus pius flexus pontifex Divionensibus minaci jubet auctoritate sacrum sine dilatione reddi depositum.

40 At illi, cognitis sancti Martyris miraculis, quibusdam usi tergiversationibus, eum summo pere retinere nitebantur. Verum quia praesuli, penes quem erat cogendi potestas, non obtemperare nullatenus valebant, callide iniere consilium sub nomine sancti Martyris alium pro eo reddere

AUCTORE ANONYMO.

b

c

E

d

e

f

g *ejus reliquiae transferuntur Divionem, unde,*

F

h

i

frustra renitentibus

AUCTORE
ANONYMO.

k

reddere apud eos minoris famæ et gloriæ, videlicet B. Silvini corpus, Taruuanensis episcopi, quod, olim a regione illa Divioni delatum propter paganorum incursiones, jam diuturno ibi detinebatur tempore. Quod etiam factum est, dato confessore pro Martyre, Silvino k pro Prudentio, quæ fraudis versuta aliquantisper quidem permansit, deluso pontifice cum monachis, sed diutius profecto perseverare non potuit, quia omnividentis sempiternæ Deitatis oculus falli prorsus non novit: quippe, perpaucis evolutis diebus, Prudentius, benignissimus ecclesiæ Besuensis patronus, adest noctu sæpéfato præsuli, apud Divionem in conclavi quiescenti, quem cum percunctaretur, an dormiret, ille vero, se vigilare, responderet, continuo Sanctus ore quidem placido, sed quasi subtristior, sic intulit: « Eia, sancte pontifex, placetne tibi talis com- » mutatio, ut alter meam domum, meam sedem » sub meo nomine possideat callido commento: » ego vero annis ter denis et tribus alienos in- » colens penates, diuturno clausus detinear » ergastulo? Nonne te proprium potius juvat ha- » bitare larem, quam peregrino diutius invitum » uti hospitio? Quapropter consurgens accelera » quantocius meo me restituere habitaculo, » evacuato subdolæ calliditatis machinamento, »

B
Divionensibus,

* supple te

41 Territus his episcopus sciscitatur, quisnam esset, qui talia ferret, causamque adventus evidentius declararet. Adhæc Beatus: « Noveris, » inquit, me Prudentium esse, qui olim Besuam, » diocesis tuæ vicum, incolere disposui: cui » Geylo, piæ recordationis antistes, ab Aquitani- » co delatum solo me patronum ac protectorem » deputavit. Divionenses vero adhuc retrusum, » veluti sub carcerali observantes custodia, as- » signatam non sinunt revisere sedem; an » ignorasti, deceptum ab eis? Non enim corpus » meum Besuensibus, ut vos arbitramini, red- » diderunt, sed potius aliud, videlicet beati » Silvini antistitis, subdole subposuerunt, cupientes me sibi perpetuo cedere. Non autem » sic visum supernæ Majestati, cum pro Besua » tot et tanta terrarum olim transierim inter- » valla. Ibi enim divinitus requies mea, et illic » habitabo, quoniam elegi eam: valde quippe » iniquum est, ut isti me diutius versuta gau- » deant astutia, illi vero de Tutoris sui fidelis- » simi lugeant absentia; et ego amato privatus » domicilio, alienos invitus foveam lares, Quam » rem profecto nisi corrigere maturaveris, ti- » bimet, cui posse subpetit emendare, et ipsis » delusoribus noveris multa infortunia proxime » eventura esse. » His dictis cœlestis visio disparuit.

solemni
pompa

42 At pontifex, rerum novitate turbatus, ex templo membra corripit e stratu, vocatisque suis pro loco et tempore rei seriem pandit. Mane autem facto, convocat eos, qui se taliter derisui habuerant, et, ut par erat, vehementissime invectione pontificali tantæ præsumptionis redarguit, condignoque percutit anathemate, quoad super temeritate satisfacerent, et rapinam, quæ reposebatur, ex integro redderent. Quid plura? Licet plurimum repugnarint, plurimumque recalcitraverint, tandem, victi ratione atque justa præsulis violentiâ reddunt, quod retinere nequeunt. Cum autem hæc agerentur, quidam cæcus illie adveniens clarissimum coram omnibus lumen recepit. Recepto autem sacratissimo thesauro beati corporis, quod secus altare B. Stephani protomartyris tempore prolixo ja-

cuerat, venerabilis episcopus mandat, Besuenses ut, venientes cum sacris ornatus et apparatus tantæ rei congruo, antiquum depositum suum atque diutissime abjuratum cum ingenti tripudio maximaque honorificentia, ut ardentem sitiverant, reciperent, quod et factum est.

43 Refertur interea beati Martyris corporis gleba sacerrima, super aurum et topazion pretiosa, jocundissimo postliminio anno Verbi divini Incarnati nongentesimo vicesimo primo l, nono Kalendarum Octobrium, cum honore amplissimo; sæpius dicto venerabili antistite honorabiliter nonnumquam vehente propriis in humeris, clericorum, monachorum et plebium innumerabili stipato multitudine, præcedentium sacram lecticam et subsequendum. Denique, monachis prædicti cenobii cum infinito populo eminus a monasterio ei obviam occurrentibus, cum immensis laudibus susceptus est in ecclesiam beatorum principum Apostolorum Petri et Pauli. Eodem vero die homo quidam ex villa, quam Veteres-Vineas m vocant, nomine Adalgaudus, diu lumine ex asse privatus, ibi adveni- m ens partem luminis promeruit, ita ut absque ductore ad propria remearet: et homines, quos antea intueri omnino nequiverat, gaudendo vultu et habitu iniciis ostendebat: sic itaque per beatum Prudentium Besua promeruit adquirere egregium confessorem Christi Silvini n.

Besuam reve-
hantur anno
921 die 25
Septembris.
l

m

E

n

Explicit liber secundus.

ANNOTATA.

a Obiit Ludovicus Balbus anno 879; successere Ludovico Balbo Ludovicus III et Carolomannus, Franciæ reges; dein Carolus Crassus; quo in ordinem redacto anno 887, Odoni Franciæ regnum delatum est; cum Carolus Simplex, filius Ludovici Balbi posthumus, nondum ad regni administrationem aptus erat: Carolus vero Simplex regem Theobaudus vocat, Odonem vero regni tutorem, quod verus ac legitimus regni Franciæ hæres Carolus esset, qui illud anno 893 tandem est consecutus.

b Lutetia Parisiorum neque septem annis a Normannis obsessa fuit, neque capta. Vide num. 37 Comment. prævii.

c Neustria dicta fuit a Clodovei morte ea Galliæ pars, quæ inter Mosam ac Ligerim sita est. At sub Caroli Magni tempore arctioribus limitibus circumscripta fuit, Sequana nimirum et Ligeri: porro Eum in modum artatis Neustriæ limitibus, inquit Valesius in Notitia Galliarum ad vocabulum Neustria, pars quondam ejus, inter Sequanam, Scaldim et Mosam jacens FRANCIA dicta est: et quoties Franciam a Neustria et Austria Gallica nostri scriptores nominatim distinguunt (quod hic Theobaudus facit) haud dubie hanc FRANCIAM portionem Veteris Neustriæ designant, quæ hodieque ex parte appellationem Francia circa Lutetiam et trans Sequanam retinet. Ad Sequanam sita sunt Rothomagus, Parisii, Meldunum: inde non ita procul absunt Ebroicum, Belvacum, Meldæ, Carnutum; inter Sequanam et Ligerim sunt Bajocæ in Normannia; quæ paulo ante anonymus nominatim recensuit. Baudrandus ad Neustriam circa Caroli Magni tempora pertinuisse, scribit, quidquid a Parisiis et Aurelianis inter Ligerim et Sequanam ad Oceanum usque interjaacet: sic ad Neustriam pertinebant Parisii, Rothomagus,

F

A *gus, Carnutum, Ebroicæ, Bajocæ : ad Franciam, prout hæc Neustriæ opponitur, Milidunum, Meldæ, Belvacum.*

d *Loci notitiam habes principio Commentarii prævii.*

e *De tempore, quo id conditum fuit, actum est ibidem.*

f *Occisorum nomina habes num. 44 Comment. prævii.*

g *Imo usque ad annum 898 remansisse Besuæ S. Prudentii corpus videtur ex anonymo, quem Teobaudus interpolavit, supra laudato num. 44 Comment. prævii.*

h *Ac præterea annis 3, ut legitur num. seq. Anonymus a Teobaudis interpolatus tantum ait : prolixo tempore.*

i *Post Geylonem Teutboldus, Agrinus, dein Guarnerius hic memoratus Lingonenses episcopi fuere.*

k *Vide de S. Silvino dicta num. 42 Comment. prævii.*

l *Anno 922 id male adscribunt Vignerius et Gallix Christianæ auctores. Vide num. 45 Comment. prævii.*

B m *Locus Besuam inter et Tillam fluvium situs, Gallicæ Viesvigne dictus.*

n *Quidquid hoc cap. 3 fusius Teobaudus refert, anonymus ipso antiquior his complectitur verbis : Non igitur censeo indignum arbitrari, qualiter B. Prudentius prolixo tempore ob metum paganorum Divion castro secus altare B. Stephani protomartyris custodiendus jacuit; in quo loco quidam cæcus adveniens clarissimum lumen recepit. Aliquamdiu ergo dolentes graviter monachi Besuensis monasterii de absentia tanti Patris, illorum cum communi consilio anno Verbi Incarnati divini nongentesimo vigesimo primo ix Kalendarum Octobrium inde cum honore sublevatus, Warnero episcopo Lingonensi præsentē et in propria angaria (vehiculum, ut reor, intelligit) vehenti, cum innumerabilibus clericis diversi Ordinis et plebe innumera utriusque sexus cum honoris tripudio devectus est. Denique monachi prædicti cœnobii, cum infinito populo eminus a monasterio ei obviam occurrentes, cum immensis laudibus susceptus est. Eodem vero die homo quidam ex villa Vetus-Vineis, nomine Adalgaudus, diu lumine ex aase privatus, partem luminis promeruit, ita ut absque ductore ad propria remearet, et homines, quos ante intueri nequiverat, gaudento vultus et habitus indicis ostendebat.*

Octobris Tomus III.

AUCTORE
TEOBAUDO

LIBER III a.

CAPUT I.

Concilium celebratum prope Besuam : nonnulla miracula S. Prudentii in eo patrata.

Igitur mundo ad declivia prolapsa, Ecclesiæ, sponsæ scilicet Christi, non habentis quondam maculam aut rugam aut aliquid hujusmodi, cœperat immutari pulchritudo et variis causarum emergentium æstibus defœdata splendor pristini decoris deperire. Insurgebant enim sensim semi-Christianorum lupi rapaces, et in tua, Jesu Domine, mitia acrius perfrendebant ovilia : totas namque in perniciem agnorum tuorum vires exercebant, et, prout ipse posse eos permittebas, rapinis assiduis infestabant. Turbatur jam passim pax dudum quiete degentium, et undique oboriebantur prædonum copię, quæ devoto Deo famulantium vexabant monasteria : proinde angebantur sacri præsules ecclesiarum pro pulsa quiete ovium suarum. Quapropter communi deliberant tractatu, ut, multa conglobatasynodo, communiter paci ecclesiarum consulerent; anno itaque a Conceptu celeberrimo Virginis intemeratæ millesimo centesimo sexto decimo b, Lingonica promotæ cathedra religiosi nominis viro Joceranno c, ejusdem præsulis late pervolat editum, omnes invitans ad concilium d sexto Idus Junii.

45 Huic vero placito Dei (sic quippe vulgari dicitur consuetudine) præstitutus fuerat locus a Besuano distans burgo ter quaternis fere stadiis e, juxta villulam scilicet, quam Lucum f nuncupavit antiquitas. Est enim ibi admodum grata planities, longa campestris telluris æqualitate, et multo herbosæ superficiē placens gramine, procul semota nemorum densitate : ea satis congrua tali censetur negotio, utpote quæ immensæ hominum multitudinē capaci sufficiat gremio. Facto denique conventu, præsentibus venerabilibus viris, Guidone scilicet, archipræsule Viennensi, qui non multo post Romuleum suscipiens Papatum g gloriosissime ad finem rexit, et præfato Joceranno, imperato silentio, vix omnes ora continuerunt. Surgens itaque prædictus archipontifex, cunctorum in se luminibus defixis, erat enim sacrarium multæ peritiæ, et rethoricæ non hebes eloquentiæ, his inter alia usus est, mellita (ut dicitur) oratione.

46 Jam dudum, dilectissimi, satis compertum fuerat, ab initio Christianismi Mosaicum illud obsolevisse præceptum, oculum pro oculo et dentem pro dente, cum Christicolis magis gloriosum esset, non solum non rependere talionem, verum etiam pereutienti maxillam præbere et alteram; et auferenti tunicam, dimitteret et pallium h, nunc vero diverso nimium more Christiani non patiuntur, sed inferunt fratribus mala. Proh pudor! Ecce sui Ecclesiam persequuntur,

46 et,

Anno 1116

E

b

c

d

occasione concilii, prope Besuam

e f

F

g

tunc celebrati,

h